

ПОХОДЖЕННЯ І СОЦІАЛЬНА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Авраменко Олександр, студент групи ЮМ-73

Держава і право в суспільстві не існували завжди. Основною причиною виникнення держави і права були розпад первісного ладу, потреба у здійсненні управління людьми у нових умовах, поява соціально-неоднорідного, класового суспільства, суперечностей між класами, що не могли бути подолані суспільною владою первісного суспільства.

Держава є політичною організацією всього населення країни, його загальним надбанням. Без держави неможливі суспільний прогрес, існування і розвиток цивілізованого суспільства. Загальновідомо, що у давнину держави не було, її створенню передував первісний лад — суспільно-економічна формація, певний тип суспільства, що характеризується колективною формою об'єднання людей, які спільно виробляли примітивні знаряддя праці, засоби для свого існування, і де панувала колективна власність і суспільна влада. Це був найтриваліший за часом етап історії людства. З метою захистити себе від зовнішніх небезпек протягом тисячоліть людина утворює спільність і пов'язує з нею своє буття. Здобування харчів, виготовлення одягу, будівництво житла могла забезпечити лише колективна праця, яка має великі переваги завдяки розподілу виробничих функцій між різними людьми: чим більше виробляється, тим більше можна споживати. У своєму розвитку первісний лад послідовно пройшов кілька етапів, але тільки на певному з них він став переростати в державно організоване суспільство. У цей період з'являється первісне стадо. Змінюються і виробничі відносини: колективне присвоєння продуктів природи переросло в колективне присвоєння продуктів праці, а спільне володіння знаряддями праці і продуктами споживання трансформувалося в общинну власність. Стала іншою і суспільна організація: первісне стадо замінюється більш досконалим об'єднанням людей — виникає окрема родина.

Перехід від племінної організації до наступної стадії організації суспільства - держави - не можна собі уявляти як певний рішучий і революційний крок. Дійсно, держава створювалася поступово: племена осідали на певній території, створювали організацію з ознаками держави (територія, населення, що постійно перебуває на цій території, та влада, яка в межах цієї території підпорядковує собі це населення). Необхідність утворення держави здебільшого пов'язується з появою у суспільстві нерівності серед його членів, його диференціацією на певні соціальні верстви, зміною форми і характеру зв'язків між ними та суспільством, змінами у суспільному виробництві, свідомості людей.

Людство знає два способи виникнення держави — природний і штучний. На відміну від штучного природний спосіб не передбачає активної і свідомої діяльності людей у процесі створення держави.

Основними ознаками держави вважаються публічна влада, територіальна організація громадян і суверенітет умови її існування, територія та населення, наявність органу політичної влади, який характеризується здатністю встановлювати загальнообов'язкові норми права; те, що за своєю сутністю вона є організацією політичної влади суспільства.

Необхідно розкрити поняття і особливості поняття «сутність держави». Сутність держави не лишається незмінною. По-перше, змінювалися класи, політичним знаряддям яких була держава, а зі зміною місця класу в історичному процесі змінювалася і сутність держави. По-друге, змінилися Соціальні умови існування класів, політичні відносини між ними. Поводитися з вільною людиною так, як можна було поводитися з рабом, неможливо у принципі. Держави, сутністю яких була диктатура одного класу, поступово перетворювалися у такі, сутністю яких стають соціальне партнерство, соціальний компроміс і соціальна злагода. Процес зміни сутності держави обумовлений серйозними причинами. По-перше, зникають класи в їх марксистському розумінні (як великі групи людей, визначені соціальним ставленням до засобів виробництва). По-друге, серйозні зміни відбуваються у визначенні місця людини в суспільстві, у системі виробництва і розподілу.

Сучасна держава — соціальний арбітр, орган керівництва загальними справами, організатор багатьох важливих заходів, без здійснення яких неможливе функціонування суспільства.

Одне з перших місць у цьому процесі належить закріпленню, забезпеченню прав і свобод людині, екологічній безпеці, технічному прогресу. Безконфліктному існуванню суспільства, забезпеченню гідного прожиткового рівня, підтримці науки, культури освіти.

Держава повинна перешкоджати різкій диференціації суспільства, щоб уникати гострих соціальних конфліктів. Сучасна держава — суб'єкт легалізованого примусу. Їх компетентні органи зобов'язані стримувати тих, хто характеризується суспільно небезпечною поведінкою, вони здійснюють певний соціальний контроль за дотриманням законів, принципів, правил людського співжиття. Це питання дуже актуальне на сьогодні і стоїть дуже гостро, оскільки Україна як молода країна ще стоїть на шляху свого розвитку. Потрібно ще дуже багато подолати і зробити, щоб дійсно виконувати свої обов'язки перед громадянами, відповідати еталону демократичної, правової, соціальної держави; на пряму реалізувати своє соціальне призначення.

Сінченко Ю. П., ст. викладач кафедри права